

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio vel
mutilatione voluntaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Navar. cap. 27. numero 215. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 4. & cap. 13. numero 2. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. nu. 2. Molina tract. 2. disp. 110. conclus. 1. Aulia 7. p. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 4. p. n. specialiter n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 8. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 11. & alij. Et sumitur ex cap. petio tua de homicidio. vbi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ religionis, vbi multi extiterunt occisi mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. Ergo à contrario sensu sic constet nullum interfecisse non obligabitur à celebratione abstinere. Idem colligitur ex cap. si quis 51. dist. Et ratio huius priuilegij esse potest, ne tot irregularitate inuoluantur, nèc à preliando in bello iusto se contineant irregularitatis timore.

1 Neque obest Clericis in bello offensiuo pugnam propria manu interdictam esse, cap. clericis cum alijs, 23. q. 8. & cap. 1. Me Clerici, vel Monachi, & cap. ex multa de voto. Et tradunt ferè omnes Doctores cum Glossa in dicto cap. petio de homicidio, quia inde non fit irregularitatem contrahi; hæc enim non contrahitur nisi in casibus à iure expressis: at in iure solum expressa est irregularitas ob deformationem, vel occisionem in bello iusto contingentem, non autem ob consilium, auxilium, vel fauorem illicitè præstitum. Neque item obest Textus in cap. quod in dubijs de Pœnis: vbi de Sacerdotibus gubernantibus nauim ad pugnam, seu exercitijs consistunt, vel alios ad pugnandum excitantibus affirmatur graue peccatum committere, et sic deponendos; quia prædictus Textus (vt inquit Glossa ibi) loquitur de bello iniusto, vel de peccato non ipso iure, sed ferenda.

4 Quod si miles propria manu occiderit, vel mutilauerit in hoc bello iusto irregularis est ex omnium sententia. Argum. dicti cap. petio, & alij. Solum est dubium de Clerico sic occidente, an eius irregularitas ex homicidio illicito, & iniusto dicenda sit, an ex defectu perfectæ lenitatis? Et ratio difficultatis est; quia ipse occidit, & non ex auctoritate publicâ; cum non concedatur ei facultas occidendi; imò hæc illi denegata est. Contra si bellum iustum est, nulla sit hostibus iniustitia eos vita priuando, si ad victoriam necessarium est. Item Princeps omnibus bellantibus hanc facultatem concedit. Quod ergo Clericus contra sibi factam prohibitionem pugnet, non inferitur pugnare iniuste, sed religiose. Sicuti si votum fecisset non pugnandi extra casum necessitatis, & pugnaret, peccaret aduersus votum, sed non aduersus iustitiam; ac proinde irregularis non esset ex delicto, & hoc videtur probabilius.

5 Verum si miles etiam Clericus bellum non offensiuum, sed defensiuum aggredietur, nullam irregularitatem contrahit non occidendo, seu defendendo aduersarios, vt colligitur ex cap. 1. in iunioribus, Ecclesiar. Nam cum illa defensio iure nature debita sit, credendum non est ob eam canonicum impedimentum appositum esse. Neque est simile de iudice, & ministris iustitiæ, qui ex iustitia legali obligantur homines interficere; quia ipsi voluntariè eam obligationem subieciunt; cum ea munera susceperunt. Secus est de pugnatoribus in bello defensiuo, quod bellum ipsi non voluntariè. Sed coactè suscipiunt; ac proinde mirum non est, quòd ab irregularitate excusentur. Sicuti eos excusat Gregor. de Valen. tom. 3. disputat. 3. q. 16. p. n. 4. col. penult. Coninch. disputat. 18. dub. 1. o. num. 96. Bonac. l. 1. disp. 7. q. 4. p. n. 4. num. 11. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 12. num. 44. & alij apud ipsos.

6 Ad extremum superest dicendum de dispensatione huius irregularitatis proueniens ex defectu perfectæ lenitatis. Hæc igitur dispensatio non potest ab alio quam à Pontifice, non enim inuenitur in iure aliqua concessio Episcopo facta. Nam in Conc. Trident. solum datur facultas pro irregularitatibus ex delicto occulto proueniens; sub qua facultate hæc quæ non nascitur ex delicto comprehendi non potest. Vt aduertit Caiet. verbo irregularitas; & Armilla eodem n. 13. Corduba q. 74. Suar. de irregular. disp. 47. sect. 6. in fine. Sayrus lib. 6. cap. 19. ad finem. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 4. in fine. At in facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta homicidij voluntarij, & bigamiz, quam potestatem habent Prælati ordinum Mendicantium hæc irregularitas comprehenditur: vt aduertit Suar. supra. Layman. lib. 1. sum. tr. 5. par. 4. c. 9. vers. bis addo.

7 Illa tamen censenda est sufficiens dispensatio, vel potius ablatio irregularitatis incurrendæ, si Pontifex concederet Clerico facultatem propriâ manu pugnandi. Cum enim ex hac facultate censetur dispensare in iure inducente hanc irregularitatem, tacitè censetur hanc irregularitatem tollere, seu eius incursum impedire. Secus si solum concederet facultatem assistendi; quia ex ea non potest clericus propriis manibus pugnare, ac proinde si mutilet, & occidat irregularis erit. Sicuti ex communi tradit Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. numero 2. Navar. cap. 27. numero 2. Molina de iustit.

tract. 2. disp. 108. vers. est verò. & disp. 110. in fine. & tract. 3. disp. 73. n. 2. & Henric. lib. 14. c. 11. n. 3. Sayrus lib. 6. c. 19. n. 5. Suar. de bello disp. 13. sect. 2. n. 6. in fine. & disp. 47. de cons. sect. 6. n. 1. Valen. 2. disp. 3. q. 16. p. 4. vers. septimo. Bonac. de resist. disp. 2. vlt. sect. 1. p. 12. §. 4. & disp. 7. de irreg. q. 4. p. 4. circa finem.

PVNCTVM XV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione iniusta.

Inter irregularitates quæ ex delicto, vel quasi delicto ortum habent, hæc est potissima, idè quæ latius explicanda.

§. I.

Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio, vel mutilatione voluntaria?

- 1 Quæ voluntas requiratur, vt irregularitatem constituat ex homicidio voluntario?
- 2 In rixa inopinata occidens aduersarium regulariter non est censendus homicida voluntarius.
- 3 Huic irregularitati vicina est quæ ortum habet ex mutilatione.
- 4 Quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam.
- 5 Non est sufficiens ad hanc irregularitatem debilitatio membri, nisi sit illius abscissio.

Certum est ex homicidio, vel mutilatione voluntaria contrahi irregularitatem distinctam ab ea quæ ortum habet ex homicidio, vel mutilatione casuali. Solum est difficultas in explicanda voluntate requisita ad hanc irregularitatem contrahendam. Quare dicendum est requiri intentionem expressam occidendi, seu apponendi causam de seclatiam mortis, & vtalem cogitatem, vt si præberes alicui venenum mortiferum, aut detineres, vt ab alijs occideretur. Et licet aliqui Doctores censent homicidium voluntarium esse, si velles voluntationem, seu percussionem, ex qua periturus mors euenit; verus censeo in iure canonico homicidium inde sequutum non appellari voluntarium, sed casuale, quia non est patratum ex proposito, & ex intentione, sed præter, vt colligitur ex cap. 1. & cap. sicut dignum de homicidio, & apertius ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. ibi: Si verò homicidium non est propositum, sed casum sit: & notauit Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 15. Eman. Sa; verbo homicidium num. 4. Filliuc. tract. 20. cap. 1. q. 2. Valq. l. 1. disp. 300. num. 39. Gaspar Hurtado de irregular. diff. 5. Et indicat. Sa; disp. 44. sect. 1. n. 3. Et probabile reputat Bonac. l. 1. disp. 7. de irreg. q. 4. p. 8. num. 2.

Ex qua doctrina infer, si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter non esse iudicandum homicidium voluntarium. Vti docuit Salcedo pract. crimin. cap. 94. Dicit. Perez lib. 8. ordinum. tit. 13. num. 256. in Rub. col. 4. Henric. lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine. Rodrig. in sum. verbo irregularitas, cap. 179. n. 1. & 2. Aulia 7. p. disp. 6. sect. 2. dubi. Et colligitur ex dicto c. 1. de homicidio. Et ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de reformat. Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur qui per industriam, & per insidias proximum suum occidit, sed ex proposito. Qui autem subito iratus occidit non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius casu, quò occidens non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constaret iam ex proposito occidit, idè quæ cessat omnis dubitatio.

Hinc irregularitati vicina est altera quæ ortum habet ex mutilatione, cap. in Archiepiscopatu de Raptorib. Clement. vno. de homicidio. Quæ & voluntariè, & casu contingere potest. Voluntariè contingit, cum expressam voluntatem habuisti mutilandi, vt apponendi causam, ex qua præuidisti mutilationem fore eueniuram, vt dictum est de homicidio. Secus si solum intendisti vulnerare, & casu mutilasti.

Secundò quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam? non conueniunt Doctores. Nam Caiet. 2. 2. q. 61. art. 1. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 1. & in 4. d. 2. q. 3. art. 2. concl. 1. Suar. disp. 44. sect. 2. n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. numero 2. minus strictè loquuntur, afferunt enim eam mutilationem sufficere ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est, ac proinde abscissionem digitorum, & carilaginibus auri, & nasi, & testicularum sufficientem esse huic irregularitati. Sed quamuis hæc sententia probabilis sit, probabilior estimo eam mutilationem requiri, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur, nam cum

§. II.

Quae personae incurrant irregularitatem homicidij, vel mutilationis voluntariae?

- 1 Occidens, vel mutilans modo baptizatus sit, irregularis est.
- 2 Item mandans homicidium seu mutilationem.
- 3 Item consulens.
- 4 Ad vitandam hanc irregularitatem, quid prestare debeat mandans, vel consulens.
- 5 Irregularis videtur esse ex homicidio casuali si consulat, vel mandet Petro, ut Iohannem occidat, si inde Petrus occidatur.
- 6 Confitens in homicidium, si ex eo confensu homicidium sequatur, irregularis est.
- 7 Verius est se ex sola rehabilitatione homicidij tuo nomine facti, se non fore irregularem.

Certum est illam incurere qui per se occidit, vel mutilat, aut causam ex se efficacem apponit, si inde occisio, vel mutilatio subsequatur, dummodo baptizatus sit. Nam ex occisione, vel mutilatione ante baptismum facta, nulla irregularitas incurritur baptismi defecto, quia baptismus omne delictum, & indecentia ex delicto orta purgatur, ut colligitur ex cap. si quis viduam 50. dist. & cap. si quis post baptismum 1. dist. & ibi Glossa. Ex parte vero occisi haec conditio baptismi non postulat; nam esse baptizatum non fit illum occidens, vel mutilans irregularis erit. Cap. clericus 50. dist. Quapropter de mandante, consulente, confitente, cooperante; aut ratum habente homicidium, seu mutilationem, est difficultas; qualiter concurrere debeant, ut censentur esse homicidae, seu mutilatores voluntarii huic irregularitati subiecti?

Primo mandans homicidium, seu mutilationem fieri irregularis est ex omnium sententia, si mandatum executioni mandetur. Ut constat ex d. cap. si quis viduam 50. dist. & cap. ult. de homicidio in 6. Ut autem dato mandato irregularitatem euites non solum debes reuocare mandatum, sed etiam mandatario reuocationem intimare, nam dum reuocatio nota mandatario non est, semper mandataris nomine tuo operatur, & tu causa es principalis illius delicti. Verum si ferio reuocasti mandatum, & reuocationem notam fecisti mandatario ab irregularitate excusaris. Argum. a contrario sensu; quia eo casu mandataris censeri non potest nomine tuo operari. Sicut dixit Innocent. in c. ad audientiam de homicidio. Nauarr. c. 27. n. 23. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. n. 9. vers. quanto ex huc. Henric. lib. 1. c. 6. n. 2. Suarez. disp. 4. 4. sect. 3. n. 7. Auila 7. p. irregular. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 1. Azor. 3. p. b. 2. c. 8. Bonac. disp. 7. de irregular. 4. p. 8. n. 13 & sequentibus. Quinimo Nauarr. Henric. Suarez. Auila. & Bonac. asserunt ad hanc irregularitatem vitandam, sufficere reuocationem tacitam mandati, qualis censeri debet, si aduersarium in pristinam amicitiam restituas, vel cum illo affinitatem contrahas, dummodo mandatario omnino haec innotescant.

Secundo irregularis es, si consulas, tuisque rationibus persuadeas homicidium, vel mutilationem. Cap. si quis viduam 50. dist. Cap. si quis viduam 50. dist. & §. ult. de homicidio. debet tamen consilium in effectum influere, alias non eris illius causa. Sicut notat Villadiego de irregular. c. 6. n. 20. Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 2. n. 1. Suarez. disp. 4. 4. sect. 3. n. 10. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 3. Bonac. disp. 7. 9. 4. p. 8. n. 19. & sequentibus. & alii apud ipsos. Consilium censetur operari in homicidium, seu mutilationem quoties homicidium, vel mutilatio ex consilio processit, vel processit facilius, citius, aut crudelius. Sicut adnotarunt Vgolin. de irregul. c. 16. §. 1. n. 1. Tolet. lib. 1. c. 8. Bonac. supra. Auila conclus. 4. Sed in casu dubio, an consilium in effectum influxerit, illiusque fuerit causa inquit Auila conclus. 5. Henric. lib. 1. c. 6. numero 3. Sayrus de censur. r. 1. lib. 7. cap. 3. num. 2. Thom. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 4. 1. num. 17. & lib. 1. in decalog. cap. 10. num. 44. in fine, ab ipomet consulto, & ex aliis coniecturis colligendum esse. Si enim homicida inimicus erat capitalis occisi, vel ei iam mortem ante datum consilium minatus fuerat, vel necessaria ad patrandum delictum praeparauerat, aut interfectus processerat etiam iuste aduersus interfectorem in causa criminali testificando, denunciando, vel accusando, seu insignando alium, sufficiens causa est, ut iudicetur consilium tuum nullius efficacitatis fuisse. Item si ipse consultus asserat se non esse motum a tuo consilio ad patrandum delictum neque quoad substantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate, sed si contrarium testetur. Debet tamen esse vir, cui merito possit fides adhiberi, ut inquit Sanch. lib. 1. in decal. c. 10. n. 44. Si autem omnibus pensatis dubius es, an consilium influxerit, tenes te irregularem reputare, quia semper praesumendum

membrum aliquod abscissum non est, corpus humanum non est mutilatum, & truncum, sed absolute & simpliciter integrum, & perfectum; alias mutilatio cuiuslibet partis corporis, quae cum alio membro operatur, sufficiens irregularitati esset, non solum mutilatio digiti, sed partis illius irregularitatem induceret, & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum esset, quod oppositae sententiae Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio constituit irregularitatem, quae est mutilatio membri sumpto membro pro ea parte corporis, quae actionem aliquam habet ab alia distinctam. Sicut est auris, nasus, pes, oculus, manus, & similia, ut colligitur ex leg. item Offit. ff. de Edict. editio, ubi ex vius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & ex leg. non sunt liberi ff. de statu hominum ob multiplicationem digitorum non multiplicatur membra. Et ex cap. 2. de clerico egrotante, Clericus carens duobus digitis cum medietate palmae non dicitur mutilatus, aut truncatus, sed debilitatus, seu deformatus. Sed praecipue colligitur ex Paulo 1. Corinth. 21. dicente membra corporis non habere eundem actum, indicans ex actibus distinctis membra distingui. Atque ita tradit Glossa c. 3. in princ. de homicid. lib. 6. Panormit. in cap. de diacono, num. 10. Quis Clerici, vel videntes. & in cap. cum illorum num. 8. de sentent. excommunicat. Bart. in leg. 2. ff. de iudicis publicis. & in leg. non sunt liberi ff. de statu hominum. Bald. in leg. seruis ff. de seruis fugitiuis. & in leg. res. Cod. de accusat. col. 2. Felinus in cap. ego N. de iurando col. 2. & in cap. cum illorum de sentent. excommunicat. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio, num. 8. Nauarr. cap. 27. num. 206. vers. secundo dicitur. Jacob. de Grassis. lib. 2. cap. 62. num. 4. Gregor. de Valen. 1. 4. disp. 9. 1. p. 3. 8. 4. Henric. lib. 1. c. 8. num. 1. Sayrus. lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 13. Molina tract. 3. de iust. disp. 6. 9. num. 2. Stephan. Daulla 7. p. disp. 1. sect. 1. dub. 1. Coninch. disp. 18. dub. 8. concl. 2. Bonac. disp. 7. 4. 4. p. 8. n. 3. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 5. num. 18.

Ex qua doctrina inferitur vnguium, dentium, barbae, capillorum, digitorum mutilationem irregularem non constituisse, quia non habent actionem aliquam distinctam a membris quibus vniuntur. Hanc doctrinam extendit Bonac. d. p. n. 8. num. 2. Gaspar Hurtado difficult. 1. num. 19. ad testicularum abscissionem & Couarruu. d. Clement. si furiosus 3. p. initio numero 8. Henric. lib. 1. c. 8. num. 3. tamen sub dubio extendit praefatam doctrinam ad abscissionem mammillarum femininae. Sed has extensiones nequam probat; nam est abscissio vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio humani corporis ab aliis actionibus distincta, & abscissio vniusque testiculi impedit actionem generationis. Item quilibet ex mammillis femininae actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Ergo eius mutilatio, vt ipse membri perfecti irregularitatem constituit. Vt colligitur ex Baldo in leg. data opera. Cod. qui accusare non possunt. n. 75. Sayr. lib. 6. c. 1. in fine Mol. disp. 6. 9. num. 6.

Dei requiritur abscissionem membri, neque enim sufficit debilitatio, per quam membrum reddatur inutile ad actiones humanas exercendas, quia Textus statuentes hanc irregularitatem non de debilitatione, sed de mutilatione loquuntur, vt notat Nauarr. c. 27. n. 206. & 219. Suarez. disp. 4. 7. sect. 2. num. 5. & 11. Molina. disp. 6. 8. Auila disp. 5. sect. 1. dub. 1. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Coninch. disp. 18. dub. 8. conclus. 2. Bonac. p. 8. num. 6.

Video tamen Suarez. dicta sect. 2. num. 10. cui adhaerere videtur Coninch. d. b. 8. conclus. 1. asserentem fore irregularem qui ita membrum debilitat, vt omnino arcesceret, & sicca retineat moreretur. Nam haec debilitatio mutilatio formaliter dici potest, si quidem illud membrum vita priuatur, ab informatione animae separatur, & abscinditur; alias potest quis a duobus mutilari nullo illorum irregulari manente: nam abscindens membrum siccum, & mortuum, non videtur irregularitati subijci; quia ea mutilatio est eiusdem rationis, ac mutilatio cadaueris. Ex alia parte membrum siccum reddens irregularitatem non contrahit. Sed verius cenleo necessario membrum abscidendum esse neque sufficere, si omnino debilitetur, mortuum vt reddatur. Vt colligitur ex cap. si cum vrgeri 1. q. 1. ibi: Si cuius hominis manus esset arida, verum quidem esset membrum illius quamuis sine sanguine, & inefficax, & mortuum. Et ita tradit Panormit. cap. 1. num. 9. Quis clericus, vel videntes. & cap. accusatus de accusationib. Nauarr. c. 27. n. 217. Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. initio. n. vit. Mol. tract. 3. disp. 6. 8. Bonac. r. 1. disp. 7. de irregular. 4. p. 8. num. 11. Gaspar Hurtado difficult. 5. num. 18. Henric. & Auila locis citatis. & Bonac. num. 7. asserunt mutilantem membrum aridum fieri irregularem, quia proprie est hominis mutilator, & deformator. Quod intelligendum est, quando iniuste mutilatur, & non ex officio chirurgiae, medicinae, & iuxta illius artis regulas.